

Dkt. Jeffrey Niehaus, Theolojia ya Biblia, Kipindi cha 5, Agano la Ibrahimu

© 2024 Jeffrey Niehaus na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Jeffrey Niehaus katika mafundisho yake kuhusu Theolojia ya Biblia. Huu ni kipindi cha 5, Agano la Ibrahimu.

Kama tulivyosema mara iliyopita, tumefikia hitimisho la utafiti wetu kuhusu kifurushi cha agano la neema ya kawaida, Adamu na Nuhu, ambacho hutoa na kuhakikisha sayari kama muktadha ambapo mpango maalum wa neema unaweza kuanza.

Na mpango huo unaanza na Agano la Ibrahimu, ambalo, kama wengine walivyoona na tutaona, kwa kweli linatarajia maagano mengine maalum ya neema pia. Kwa hivyo, tunaanza na historia, ambayo ningielezea kama uchumba. Na hii ndiyo hali.

Katika hatua hii katika Mwanzo 12, ambapo tunatafakari kile ambacho Bwana amemwambia Ibrahimu, Ibrahimu tayari ni kibaraka wa Bwana. Yeye, kama kila mtu duniani, ni kibaraka wa Bwana chini ya kifurushi cha neema ya kawaida ya maagano ya Adamu na Nuhu. Kwa hivyo, ni halali kabisa kwa Mungu kujitokeza na kuzungumza naye na kumwambia la kufanya, wapi pa kusafiri, na kadhalika, pamoja na kutoa ahadi kwake.

Lakini Bwana anaweza kufanya yote hayo katika muktadha huu wa neema ya kawaida bila kuunda agano. Na ni muhimu kuwa wazi kuhusu hili. Wasomi wengi wanafikiri kwamba katika Mwanzo 12, tayari una agano hilo.

Huna kwa sababu huna hadi Mwanzo 15:18, ambapo ulisoma siku hiyo, Bwana aliweka agano na Ibrahimu kabla ya kubadilisha jina lake. Kwa hivyo, siku hiyo, agano lilifanywa. Na kisha, katika hali kama hii, ni kama mkataba kati ya mataifa.

Tuseme una Rais wa Marekani na Rais wa Urusi wameketi mezani. Na hapo una mkataba wa biashara. Kila mmoja ana nakala yake iliyofungwa kwa ngozi.

Kila mmoja ana kalamu ya dhahabu. Na mmoja wao anaamua tu dakika za mwisho, hapana, unajua nini, nitarudi nyuma. Ninaweza kupata ofa bora zaidi.

Sitafanya hivi. Naam, huu hapa mkataba. Yote yamewekwa wazi.

Yote yako tayari. Lakini hayakatiki. Hayasainiwi.

Na kwa hivyo, hakuna mkataba unaofanya kazi. Na kwa hivyo, unaweza kuwa na ahadi na mipango lakini hakuna mkataba. Hapa, una ahadi na mipango, lakini bado hujafanya agano.

Kwa hivyo, Bwana na haya yote yanatazamia wakati ujao, yanatazamia mbele. Bwana anamwambia, ondoka katika nchi yako, watu wako, na yote hayo. Nitakufanya kuwa taifa kubwa.

Nitakubariki. Nitalikuza jina lako. Na cha kufurahisha ni kwamba kwa Kiebrania, ni sharti.

Sio; nitakufanya baraka, au utakuwa baraka, kama inavyotafsiriwa kawaida. Na nadhani hiyo ni muhimu. Kwa sababu kama vile tunavyopaswa kuwafariji wengine kwa faraja ambayo tumefarijiwa nayo, vivyo hivyo Abram, ambaye sasa atabarikiwa, anapaswa kuwabariki wengine pia.

Bwana hatubariki ili tuweze kubarikiwa na kuwa na furaha. Anakusudia sisi, tuseme, tushiriki utajiri, tushiriki baraka. Na hivyo ndivyo anavyomwambia Ibrahim.

Na tunaona muda mfupi baada ya hili, Ibrahim anafanya hivyo. Nchi lazima igawiwe kati yake na Lutu. Atasema, chagua.

Unaenda popote unapotaka. Anamwkoa Lutu kutoka utumwani katika Mwanzo 14. Kwa hivyo, yeye ni baraka.

Anatimiza hilo. Bwana anasema nitawabariki wale wanaokubariki, na wale wanaokulaani, nitawalaani. Mataifa yote duniani yatabarikiwa kupitia wewe.

Baraka hiyo baadaye inachukuliwa na Paulo na kutambuliwa kama ahadi ya Roho. Na hivyo ndivyo hasa hili linavyotokea. Mataifa yote hubarikiwa kupitia imani katika uzao, uzao wa Ibrahim, yaani Kristo.

Na baraka, bila shaka, ni msamaha na wokovu wao, lakini ni kumpokea kwao Roho Mtakatifu. Na hivyo, hiyo ndiyo baraka iliyoahidiwa. Na hivyo ndivyo Paulo anavyoweza kuzungumzia baadaye kuhusu Roho Mtakatifu aliyeahidiwa.

Unasoma mambo haya, na huoni Roho Mtakatifu akitajwa popote. Lakini ndivyo inavyotokea. Naam, sawa, kwa hivyo haya yote yanatazamia wakati ujao.

Pia kuna ahadi ya nchi. Bwana anawaambia wazao wako, Nitawapa nchi hii. Mambo haya yote ya kuangalia mbele kwa ajili ya wakati ujao ni muhimu kwa sababu ni ahadi.

Na unaweza kuwa na ahadi lakini usiwe na agano. Na hilo ni muhimu kuelewa. Maagano ya Bwana yanaweza kuwa na ahadi.

Upyaji wa agano la Kumbukumbu la Torati katika sura ya 18 unaahidi nabii kama Musa. Lakini nabii huyo anageuka kuwa Kristo, kama Petro anavyotambulisha wakati wa Pentekoste katika kitabu cha Matendo. Lakini bado halijatimizwa.

Kwa hivyo, agano jipya halijatimizwa. Kwa hivyo, agano lina ahadi ambazo hazitimizwi na zinaweza hata kutimizwa katika agano lijalo. Uthibitisho wa agano unakuja katika Mwanzo 15 na ukata.

Kwa hivyo, sitasoma haya yote, lakini tunaona kwamba Bwana alimwagiza Ibrahimu awakate wanyama hawa. Na kisha tunasoma kwamba mwenge wa moto ulipita kati ya vipande hivyo. Siingii hapa, lakini neno mwenge wa moto, tanuri, hutumika kwa Bwana kuja wakati mwingine katika hukumu.

Kwa hivyo, hii ni dhahiri dhati ya Mungu. Bwana anapita kati ya vipande. Na tutazungumzia zaidi kuhusu hilo kwa muda mfupi.

Tukigeukia ukosoaji wa fomu, na tena, kuelewa ukosoaji wa fomu si neno chafu. Ni uchambuzi wa fasihi tu. Na ikiwa imefanywa kihalisia, ni jambo zuri.

Naam, hapa tena, tunaona vipengele vya mkataba wa milenia ya pili au muundo wa agano. Mimi ni Yahweh. Hilo ndilo jina halisi katika mstari wa 7, ambapo ndipo kufunuliwa kwa agano kunaanza.

Pia ni tamko lililotolewa katika mstari wa 1, na hilo linaanzisha kifungu hicho. Usomi wa kiliberali katika karne ya 19 na hili bado linaendelea; watasema, una utangulizi mbili tofauti hapa, kwa hivyo lazima uwe na vyanzo viwili tofauti. Hii haelewi kabisa kifungu hicho, na ukosoaji mzuri utaonyesha hilo.

Katika mstari wa 1, Mimi ni Yahweh, utangulizi wa kifungu kizima, tukio zima. Katika mstari wa 7, Mimi ni Yahweh, ni jina la agano, sehemu ya agano. Mimi ni Yahweh, niliyekuleta kutoka Uru ya Wakaldayo.

Kazi tofauti kabisa. Sio vyanzo viwili tofauti, kazi mbili tofauti. Kwa hivyo utangulizi wa kihistoria upo, ni nani aliyekuleta kutoka Uru wa Wakaldayo.

Baraka, anaahidi mrithi na ardhi na kile kinachoitwa ruzuku ya kukupa ardhi hii umiliki. Acha niseme hivi kuhusu jambo la ruzuku, na nimeandika kuhusu hili, lakini kumekuwa na shule ya mawazo, na hii ililetwa na Moshe Weinfeld katika miaka ya 1970 katika makala inayoitwa Agano la Ruzuku katika Biblia katika Mashariki ya Karibu ya Kale. Weinfeld alitambua maagano fulani kama ruzuku safi kabisa.

Kwa hivyo, mfalme wa Ugarit, tuseme, jimbo la jiji kwenye pwani ya Syria katika miaka ya 1200, 1100 KK, mfalme wa Ugarit anaweza kumwambia raia bora, umekuwa raia bora. Umefanya mambo mema kwa ajili ya jimbo. Kwa hivyo hapa, hapa kuna ruzuku.

Hapa kuna shamba, ekari, na ng'ombe. Ingia ndani, ichukue, ifurahie: wewe na uzao wako.

Hakuna wajibu. Ni wako. Kwa kijuujuu, hii ingeonekana kuwa hivyo, isipokuwa jambo moja.

Wazao wa Abramu, ambao ruzuku hii itawagawia, hawapati tu nafasi ya kuingia na kufurahia nchi hiyo. Lazima waingie na kuimiliki. Lazima wafanye kazi.

Lazima wapigane. Nilipata sambamba, ambayo nadhani inafaa sana kutoka kwa kumbukumbu za Tukulti-Ninurta I karibu 1200 KK, ambapo anatoa maelezo ya maeneo kama vile unavyosoma mwishoni mwa Mwanzo 15. Anasema haya ni ardhi, mipaka, na maeneo ambayo miungu mikubwa ilinipa kuyashinda.

Kwa hivyo, ni ruzuku, lakini ni ruzuku ya ardhi za kuiteka. Kwa kweli ni agizo la ushindi. Na hicho ndicho Ibrahimu anachopata hapa.

Sio ruzuku ya moja kwa moja. Kwa hivyo, hii si agano la ruzuku. Ni mpango wa kibaraka wa suzerain wenye mamlaka ya ushindi, ambayo tutaita ruzuku kama sehemu yake.

Kuna sherehe kuu inayothibitisha agano, nasi tutazungumzia. Lakini ni kuthibitisha ndiko kunakolifanya agano hilo. Na kwa hivyo, baada ya sherehe hiyo, tunasoma, siku hiyo, Bwana alifanya agano na Abramu na kuwaambia wazao wako, Nitawapa nchi hii.

Inafaa kuzingatia hapa kwamba katika Mwanzo 12:7, aliwaambia wazao wenu, Nitawapa nchi hii. Hiyo ilikuwa ahadi. Sasa kwa kuwa agano limekatwa, anawaambia wazao wenu, Nitawapa nchi hii, au mtu anaweza kusema, Nimetoa nchi hii.

Inaweza kutafsiriwa kwa njia yoyote ile. Jambo kuu ni kwamba mara tu agano litakapokatwa, ni mpango uliokamilika. Hili litatokea.

Hii si ahadi tu. Imekamilika. Kwa hivyo, nadhani tofauti ya maneno ni tofauti muhimu.

Vipi kuhusu uainishaji hapa, njia kati ya wanyama? Nadhani Meredith Kline ndiye mtu wa kwanza kuona hili. Baadhi ya wasomi wamekubaliana nalo. Wengi hawajakubaliana nalo.

Lakini nadhani ina mantiki kabisa. Katika muktadha wa Mashariki ya Karibu ya kale, inaonekana kwamba hawana visa vingi vya hili, lakini mkataba wa kibaraka wa suzerain ulipofanywa, kibaraka angepita kati ya vipande vilivyokatwa kama hivi. Ishara ni kwamba, ikiwa mimi, kibaraka, nitakivunja mkataba, na hatima ile ile ingenipata mimi kama ilivyowapata wanyama hawa.

Suzerain haikufikia kifungu hiki kwa sababu suzerain haikuwahi kufanya kosa lolote. Hakutaka kuvunja mkataba. Ukisoma kuhusu masimulizi ya kale ya Mashariki ya Karibu, suzerain na wafalme huwa wazuri sana.

Hawafanyi kosa lolote. Kulikuwa na utamaduni wa uwindaji wa Waashuru kwa miaka 200 katika kumbukumbu za kifalme, ambao ungesema mambo kama, popote nilipopiga mshale, niliangusha kitu. Nilijitahidi kwa mkono ili kukwaruza na simba 80, na nilishinda wakati wote.

Kwa hivyo, hawakuwa na dosari. Kwa bahati mbaya, ukilinganisha historia ya Agano la Kale, kuna tofauti kubwa. Ni tofauti kati ya historia na propaganda.

Katika Agano la Kale, unapata ukweli halisi. Unapata historia, wafalme na uzinzi wao na ibada zao za sanamu na mapungufu yao yote. Katika ulimwengu wa kale, sivyo.

Kwa hivyo, katika ulimwengu wa kale, ilikuwa kibaraka aliyepita kati ya vipande. Mfano mzuri wa kile kinachotokea ukivunja agano hutokea na Ashurbanipal, mfalme mkuu wa mwisho wa Ashuru. Anazungumzia kibaraka mwasi, Dunanu mmoja .

Huko Ninawi, walimtupa kwenye meza ya kuchuna ngozi na kumchinja kama mwana-kondoo. Ni utimilifu wa aina hii ya sherehe ya kiapo. Ulinganisho na mwana-kondoo unavutia.

Na kwa hivyo, hii ina maana, ingawa, sherehe kama ile tuliyoiona katika Mwanzo 15. Huna haja ya kwenda nje ya Biblia ili kuipata, hata hivyo. Katika Yeremia 34, tuna hali ambapo watu wamekuwa wakivunja agano la Musa kwa kutowaachilia watumwa wao, ndugu zao Waebrania, na watumishi wao wakati wa mwaka wa Yubile.

Naam, wamepigwa na dhamiri. Na kwa hivyo, wanataka kuanza kufanya yaliyo mema na kutii sheria. Naam, wanachotakiwa kufanya ni kuanza kufanya yaliyo mema na kutii sheria.

Lakini zaidi ya hayo, wanajichukulia jukumu la kufanya agano tofauti na Bwana kwa maana kwamba, sawa, sasa tutaanza kufanya hivi. Tutawaachilia watumwa. Kwa hivyo, wanafanya hivyo.

Na kisha wanalivunja. Wanaliasi na kulirudisha. Kwa hivyo, Bwana anasema, wale waliovunja agano langu, yaani, agano la Musa, walilivunja kwa kutowaachilia watumwa.

Na kisha hawajatimiza masharti ya agano walilofanya mbele yangu, ambalo ni agano la pili tulilozungumzia. Nitamtendea kama ndama waliyemkata na kutembea kati ya vipande vyake, na maiti zao zitakuwa chakula cha ndege wa angani na wanyama wa nchi.

Kwa hivyo huo ni mfano dhahiri wa sherehe hii ni nini na inamaanisha nini, na ni nani anayepita kati yake. Katika agano hilo, watu walijichukulia jukumu la kufanya agano. Wanatembea kati ya vipande.

Walivunja agano. Watapata madhara. Katika hali hii, si Abram, kibaraka, anayepita kati ya vipande.

Ni Bwana katika theofania. Na nadhani uelewa mzuri wa hilo ni kwamba Bwana anasema kwa mfano, Abram, ikiwa kuna uvunjifu wa agano na wewe au uzao wako, mimi, Bwana, nitachukua adhabu juu yangu mwenyewe. Nasi tunajua kwamba sisi ndio uzao.

Sisi ni uzao wa Ibrahim, kama Paulo asemavyo. Kama wewe ni Kristo, basi wewe ni uzao wa Ibrahim. Inatangazwa kulingana na ahadi.

Kwa hivyo hii ni ahadi ya Bwana ya kuchukua juu yake mwenyewe adhabu inayostahili uzao wa Ibrahim, ambao sisi ni kwa imani. Yuko tayari kuchukua hiyo. Anaahidi kuichukua.

Hiyo ndiyo ishara. Ibrahim halazimiki kufanya hivyo. Kwa hivyo, ni muhimu sana.

Na hilo, nadhani, ndilo kipengele cha Kikristo cha mpangilio huu. Pia inafaa kuzingatia kwamba wanyama waliotajwa hapa ni wanyama ambao baadaye watatumika, watapatikana kwa matumizi, au wataagizwa kwa matumizi katika mfumo wa Kilawi. Kwa hivyo, tunaposoma baadaye, Yesu anasema, Nimekuja kutimiza sheria.

Amekuja kuitimiza kwa njia zaidi ya moja. Amekuja kuitimiza kwa maana kwamba anatimiza unabii uliomo kumhusu. Anaitimiza kwa utii kamili kwake.

Na anatimiza mahitaji yote ya dhabihu ambayo yanahusisha yeye mwenyewe kuwa dhabihu. Kwa hivyo, ni kauli nzito hapo katika Mahubiri ya Mlimani. Lakini unapata utangulizi halisi wa haya yote hapa katika agano na Ibrahim.

Sasa, agano hili limethibitishwa tena na uzao wa Ibrahim. Nami nasema limethibitishwa tena naye kwanza. Lakini uthibitisho hapa, au kwa mujibu wa tafsiri

yetu ya awali ya vitenzi vinavyohusika, wakati Bwana anapochagua kulitekeleza, kulitekeleza, unakuja katika Mwanzo 17.

Na hapo ndipo unaposoma, nitathibitisha, au nitatekeleza, au nitaweka agano langu kati yetu liendelee. Na anabainisha vipengele tofauti vya agano hilo, ikiwa ni pamoja na ahadi ya mataifa mengi. Nitalifanya, mstari wa 7, liwe agano la milele, na kadhalika.

Hata hivyo, tunaelewa kwamba kwa upande wa milele ambayo tumezungumzia hapo awali, tohara sasa inazuia kuingia katika agano hili, na haifanyi kazi tena kama agano. Kwa hivyo, si ya milele kwa maana hiyo. Ni muhimu kuweza kuthibitisha hilo.

Huenda ikawa vigumu kwa baadhi ya Wakristo kuthibitisha kwa sababu tunapenda kumfikiria baba yetu Ibrahimu na yote hayo. Na kweli tunayaamini, na tunaokolewa kwa kuwa na imani kama yake. Lakini agano jipya hujichukulia lenyewe na kutimiza kila kitu kilichotabiriwa au kutarajiwa chini ya Ibrahimu.

Na kwa hivyo, kwa maana hiyo, tunaweza kusema agano la Ibrahimu linaendelea kuishi ukitaka. Lakini sisi hatujatahiriwa tena. Hatujakubaliwa tena katika agano la Ibrahimu.

Kwa hivyo, kama agano linalofanya kazi, haliendelei tena. Halifanyi kazi. Na hebu tuone hapa.

Sitaangalia hili kwa undani zaidi, lakini tutakuwa nalo hapa katika umbo hili na kwenye PDF. Vifungu tofauti hapa katika taarifa hii vinaelezea mambo yaliyosemwa hapo awali. Na kwa hivyo, tunacho hapa ni tohara, na hiyo imetolewa kama ishara ya agano.

Elewa hapa kwamba kuna agano moja tu la Ibrahimu, na tohara ndiyo ishara yake. Kuna shule ya mawazo. Kwa kweli ina mizizi katika ukosoaji mkuu.

Wakosoaji wa juu walidhani kwamba ulikuwa na agano la Ibrahimu katika Mwanzo 15 na agano la Ibrahimu katika Mwanzo 17. Hata hivyo, hawakufikiri kwamba haya yalikuwa maagano mawili tofauti. Walidhani kwamba yalikuwa matoleo mawili tofauti ya agano moja.

Katika Mwanzo 15, una J na E wakiendelea. Mwanzo 17 ni simulizi la kikuhani la agano la Ibrahimu, lakini ni agano moja tu la Ibrahimu. Kwa nini walifikiri hivyo? Naam, kwa nini walifikiri kulikuwa na moja tu? Nadhani kwa sababu Biblia hairejelei zaidi ya moja.

Daima ni agano langu na Ibrahimu, au hata agano langu na Ibrahimu, Isaka, na Yakobo, kwa sababu lilikuwa agano moja. Wote walikuwa chini yake, ikijumuisha

ahadi zote zile zile, ikijumuisha sharti la tohara. Hata hivyo, hatimaye ilitokea kwamba T. Desmond Alexander, katika kitabu chake, *From Paradise to the Promised Land*, alifikiri kwamba mtazamo huu haukuwa sahihi.

Tunahitaji kuelewa kwamba kuna maagano mawili tofauti hapa. Mwanzo 15 ni agano lisilo na masharti kwa sababu Mungu mwenyewe hufanya ahadi zote na hufanya kila kitu. Ibrahimu hana haja ya kufanya chochote.

Mwanzo 17 ina masharti kwa sababu Ibrahimu lazima afanye mambo haya. Lazima atahiriwe, na kadhalika. Kuna nyenzo za kutosha za Ibrahimu ambazo unaweza kufanya hivyo, lakini hiyo haimaanishi kuwa umefikia hitimisho halali.

Kwa hivyo hoja zinazopingana zingeenda, moja, kama tulivyosema, Biblia haitaji kamwe zaidi ya agano moja la Ibrahimu. Kwa kweli, inataja agano na Ibrahimu, Isaka, na Yakobo kama agano moja la umoja kwa sababu kwa kweli lilikuwa agano lile lile lililothibitishwa tena na mababu wengine, wana, na watoto wa Ibrahimu. Kisha, mbili, tohara.

Kile mtu anachohitaji kufanya ili kuelewa hili ni kuangalia Agano Jipya. Ningesema tu, ikiwa utafanya theolojia ya kibiblia, angalia Biblia nzima. Katika Warumi 4, Paulo anaweka wazi kwamba tohara sio ishara ya agano la pili la Ibrahimu.

Ni ishara ya imani ya Ibrahimu. Naam, alionyesha imani hiyo lini? Katika Mwanzo 15, wakati agano moja pekee la Ibrahimu lilipokatwa. Kwa hivyo, tohara ni ishara ya agano la Ibrahimu, na hilo linaeleweka kwa kile anachosema, unajua ikiwa umetahiriwa, lazima utii sheria yote, kama tulivyosema.

Zaidi ya hayo, mtindo huu, kufanya agano, kutahiriwa, na kisha kutoa maagizo zaidi, ambayo Bwana anamfanyia Ibrahimu, unafuatwa katika agano la Musa. Bwana anafanya agano huko Sinai. Baadaye, katika Kutoka 31, anatoa ishara, Sabato.

Baadaye, anatoa maagizo zaidi. Hii ni kweli kuhusu Agano Jipya. Yesu anakata agano msalabani.

Baadaye, anatoa ishara ya ubatizo. Baada ya hapo, unapata maelekezo zaidi kuhusu nyaraka. Kwa hivyo hii inaonekana kuwa ni mfano ambao Bwana anaufuata katika hizi.

Lakini kuamua kama kuna agano zaidi ya moja na Ibrahimu ni suala la kuangalia ushahidi na kutawaliwa nao badala ya kujaribu kuunda muundo wetu wenyewe kutokana nao. Na ni jambo ambalo mtu anapaswa kuwa mwangalifu nalo kwa sababu, kama nilivyosema, kuna nyenzo za kutosha katika masimulizi ya Ibrahimu kukuwezesha kucheza na vitu hivyo na kupata maagano mawili ikiwa unataka. Lakini picha pana ya kibiblia haiungi mkono hilo hata kidogo.

Lakini hata hivyo, hilo ndilo jambo hapa. Bwana anatekeleza, na sasa anatoa ishara ya agano, agano hilo alilolikata hapo awali na Ibrahimu. Utafiti wa nahau za agano, ambao nimefanya katika juzuu langu la pili, umefanywa na msomi mmoja au wawili pia.

Nadhani jinsi ninavyoishughulikia ni pana zaidi kuliko yoyote iliyofanywa kabla ya hapo, lakini iwe hivyo. Utafiti wa matumizi ya nahau za agano, nahau zinazohusiana na agano, unaunga mkono wazo hili kwamba, isipokuwa kwa sababu ya kipekee ambayo tumeona na agano la Nuhu, nahau hizi zinatumika katika Biblia tu kwa ajili ya uthibitisho, au utekelezaji wa maagano yaliyopo. Hazitumiwi kamwe kwa ajili ya kufanya maagano mapya.

Na kwa hivyo, tuna ahadi muhimu hapa. Ahadi ya uzao, ahadi ya nchi, ahadi ya uzao wa kifalme pia. Imetajwa kuwa ya milele, na kadhalika.

Lakini tumezungumzia hilo. Na kauli hapa, agano katika mwili wako ni agano la milele katika Mwanzo 17:7. Kwa kweli, nahau ya Kiebrania inasema litakuwa agano la milele, ambalo kwa kweli linaunga mkono tafsiri kwamba Bwana sasa analiweka katika utekelezaji. Amelikata. Lilikuwepo kama chombo halali, lakini sasa linaweka katika utekelezaji kwa ishara, na ndivyo itakavyokuwa.

Itakuwa, si ya milele, lakini itadumu kwa muda mrefu kiasi kwamba, Ibrahimu, kwa mtazamo wako, haonekani. Ni mbali sana katika siku zijazo kiasi kwamba huwezi kuiona. Ninaiweka katika matumizi hadi sasa, na ndivyo itakavyokuwa.

Sawa, hata hivyo, kwa kuwa, kama tulivyosema, tohara sasa haitumiki tena kama ishara ya agano, agano haliwezi kuwa la milele kwa madhumuni ya usafi, lakini hilo halina uhusiano wowote na hili. Sawa, basi, katika Mwanzo 22, tuna sharti hili kwamba Ibrahimu amtoe mwanawe kafara, na kisha Bwana ampunguzie hilo na kutoa njia mbadala. Na Bwana anasema, naapa kwa nafsi yangu kwamba kwa sababu umefanya hivi na hukumzuilia mwanao, mwanao wa pekee, nitakubariki, na kadhalika.

Na anarudia ahadi hizi za awali, karibu zote. Na kwa hivyo, hii kwa bahati mbaya, nadhani, ni ishara kubwa ya imani ambayo Bwana aliiona kwa Ibrahimu hapo mwanzo, na huzaa matunda haya mazuri. Na Mtume Paulo, bila shaka, kama tulivyoona, anaitambulisha mbegu na Kristo, kwa hivyo ni ahadi kubwa.

Tunahesabiwa haki kwa imani, kama Abrahamu alivyofanya, na sisi ni watoto wa kweli wa Ibrahimu kwa imani katika mbegu moja ambayo Paulo anaitambulisha, yaani Kristo. Sawa, kuhusu kumwamini Mungu, ningesema, unajua, ikiwa haki inalingana na nafsi ya mtu na Mungu, na kuwa na matendo yake, basi hata tendo la imani ni tendo la haki. Yesu ni Yesu Kristo, mwenye haki.

Pia, katika Ufunuo 1:5, yeye ndiye shahidi mwaminifu. Kwa hivyo, tendo lenyewe la imani ni tendo la haki, lakini kutenda imani hakumaanishi kwamba sisi ni wenye haki kabisa. Na hivyo, Mungu anatuhesabia haki ambayo hatuna kabisa.

Hata hivyo, tunapokua katika kumfuata Bwana, tunatarajia haki hiyo kuongezeka. Lakini, bila shaka, kuna fumbo linalohusika katika hili kwa sababu imani yenyewe haingewezekana isipokuwa Mungu aiwezeshe. Kwa hivyo, kuna swali linalodokezwa hapa kuhusu hiari na kuamuliwa kimbele, ambalo tutaliangalia kidogo katika agano jipya.

Lakini kwa sasa, unajua, hapa una umuhimu wa imani, na hiyo ndiyo inayotutambulisha kama uzao wa Ibrahimu. Bwana anathibitisha hili kwa uzao wa karibu zaidi wa Ibrahimu, pamoja na mwanawe Isaka, na tumeshazungumzia hili tayari. Na Bwana anasema katika uthibitisho huu kwamba nitathibitisha kiapo, au tutasema kifanyike kwa ajili yenu, tukiendeleza kiapo nilichomwapia Ibrahimu.

Maagano kwa kawaida yaliishia na viapo katika Mashariki ya Karibu ya Kale na pia mara nyingi katika Agano la Kale. Na hivyo, kiapo kinatumika kama kifupi cha agano, sehemu ya neno zima. Ni njia ya kusema nitathibitisha agano nanyi.

Na uthibitisho huu, ambao ningeuita, una ahadi zile zile ambazo tumeziona hapo awali katika nyenzo za Ibrahimu. Ahadi ya ardhi, wazao kama nyota, na mataifa yote yakibarikiwa. Ndiyo, fanya uthibitisho huu na sio upya.

Katika makala ya awali, nilizitaja kama upya, kisha nikajirekebisha kwa sababu kauli hizi zilizorudiwa, uthibitisho huu na Isaka na Yakobo, hazina umbo kamili katika nyenzo za simulizi. Hazina maelezo yote ambayo ungetarajia katika upya halisi wa agano. Kwa hivyo, sidhani kama haya ni upya, na ni uthibitisho.

Isaka na Yakobo ni washiriki wa agano la Ibrahimu. Wametahiriwa, wanatembea na Bwana, na anathibitisha hili nao, jambo ambalo ni la neema sana. Tena, anapozungumza na Yakobo, kimsingi anarudia ahadi hizi. Cha kufurahisha ni kwamba, ahadi kwa Ibrahimu na Isaka ni kwamba wazao watakuwa kama nyota.

Kwa Yakobo, watakuwa kama mavumbi. Inavutia. Bila shaka, Yakobo, pamoja na Yusufu, wanaishia Misri.

Na katika Mashariki ya Karibu ya Kale, una ulinganisho mbili unaojulikana sana na kitu cha wingi. Na Wamesopotamia wangelinganisha jeshi linalopingana na nyota za mbinguni. Walikuwa wakisema kwamba ni kama nyota za mbinguni kwa idadi.

Walikuwa wengi sana. Wamisri wangewalinganisha na mchanga au vumbi. Walikuwa karibu na bahari.

Kwa hivyo, inavutia tu. Kwa hivyo, katika ukoo wa Ibrahimu, unapata vyote viwili. Na kwa Yakobo, unapata ulinganisho na vumbi, lakini hoja ni ile ile hata hivyo.

Kwa hivyo, kama tulivyosema, uthibitisho huu huenda sio urekebishaji wa agano kwa sababu ya ukosoaji wa fomu na pia vitenzi vilivyotumika. Vitenzi hivi havitumiki katika Biblia kwa ajili ya kutengeneza maagano mapya, hata ya aina ya urekebishaji. Naam, tuna agano moja hapa linalomaanisha mengine matatu.

Agano la Musa linadokezwa na ahadi ya uzao. Katika Kumbukumbu la Torati, tunasoma kwamba ahadi hii, angalau katika ngazi moja, imetimizwa. Musa anaweza kusema, Bwana Mungu ameongeza idadi yenu hivi kwamba leo mmekuwa wengi kama nyota za angani.

Naam, Waisraeli wakisikia hili wangejua hasa linamaanisha nini. Mungu ametimiza kile alichomwahidi Ibrahimu. Na Kutoka kutakuwa, na hilo ni jambo ambalo ni utimilifu wa ahadi, pia.

Bwana anasema, unajua, Ibrahimu, uzao wako utashuka kwenda nchi isiyo yao. Watafanywa watumwa na kuteswa kwa miaka 400, lakini nitawaadhibu taifa hilo. Na baada ya hayo, uzao wako utatoka na mali nyingi.

Hivi ndivyo hasa ilivyotokea kwa Israeli na Misri. Bwana anasikia kilio chao. Anakumbuka agano lake, ambalo tena halimaanishi kwamba amelisahau.

Na kisha anakumbuka, lakini sasa anaelekeza mawazo yake kwake kikamilifu. Na kwa hivyo atafanya hivyo. Mimi ndimi Bwana.

Nitawatoa chini ya nira ya Mmisri. Nitawaweka huru kutoka katika utumwa wao na kadhalika. Na hivyo anatumiza ahadi hii.

Zaburi ya 105, ikitafakari hili baadaye sana, ilikumbuka ahadi yake takatifu aliyompa mtumishi wake Ibrahimu. Aliwatoa watu wake kwa furaha, mteule wake kwa kelele za furaha. Kwa hivyo, Kutoka kumetabiriwa katika agano la Ibrahimu, Mwanzo 15 inatimizwa chini ya mosaic.

Ushindi huo pia unatabiriwa kwa sababu atawarudisha watu katika nchi na mapigano yanayohitajika. Ushindi huo haujabainishwa katika Mwanzo 15, lakini baadaye tunajua hivyo ndivyo itakavyokuwa. Na kwa hivyo, ushindi huo unatumiza ahadi hiyo. Atawapa wazao wa Ibrahimu nchi hii, na Bwana katika Kutoka 6 anaahidi, nitawapeleka katika nchi niliyoapa kwa mkono ulioinuliwa kuwapa Ibrahimu, Isaka, na Yakobo.

Anafanya hivi, na Zaburi 105 pia inatafakari hili. Anakumbuka agano lake, agano alilofanya na Ibrahimu, kiapo, ambacho, tena, ni synecdoche kwa agano. Alimwapia Isaka, akakithibitisha kwa Yakobo kama amri.

Tena, hiyo ni sehemu ya agano. Ni sehemu ya Israeli yote kama agano la kudumu, tuseme. Hatutasema la milele kwa sababu tunajua halidumu milele.

Nitawapa ninyi nchi ya Kanaani. Kisha akawapa nchi za mataifa. Walirithi kile ambacho wengine walikuwa wamefanyia kazi ili wapate kuyashika maagizo yake na kutii sheria zake.

Inafaa kuzingatia kwa nini Mungu alifanya hivi. Mungu hasemi tu, mnajua nini, enyi wana wa Ibrahimu, kusema ukweli, nimeangalia kote ulimwenguni, na nadhani ninyi ni wazuri sana. Kwa hivyo, mnastahili hili.

Nitawapa. Hapana, kama ulivyosoma katika Kumbukumbu la Torati 4, aliwachagua kwa sababu walikuwa watu wa chini kabisa. Aliwachagua ili ajitukuze.

Anawabariki ili waweze kuwa baraka, kama alivyomwambia Ibrahimu, unajua, wawe baraka. Hiyo ndiyo kusudi hapa. Anawaleta huko ili waweze kumtii.

Na kama Musa asemavyo katika Kumbukumbu la Torati, mataifa mengine yanaweza kuona, unajua, Mungu yukoje kama huyu, ambaye amemtoa mtu mmoja kutoka katikati ya taifa lingine, akiwapa sheria hizi nzuri. Hii pia ni kwamba Mungu anaweza kuwa na mashahidi duniani. Na, bila shaka, kama tunavyojua, Israeli iligeuka kuwa kundi la mashahidi wasiokamilika sana.

Lakini hilo ndilo kusudi. Kwa hivyo, ahadi ya Ibrahimu ya uzao mwingi inatimizwa katika ngazi moja kama sharti la awali la agano la Musa. Sasa kuna watu ambao Mungu anaweza kufanya nao agano hili jipya la Musa.

Ahadi ya Ibrahimu ya ukombozi kutoka utumwani pia inatimizwa kama sharti la awali la agano la Musa. Anawatoa utumwani kabla hajafanya agano hilo. Kisha, ahadi ya nchi inatimizwa chini ya agano la Musa.

Naam, agano la Daudi pia limedokezwa katika Ibrahimu katika Mwanzo 17, ambapo Bwana, tuseme, anatoa ishara na kuitekeleza, agano hilo. Nitakufanya uzae sana; mataifa na wafalme watatoka kwako. Na pia, nadhani, kuna taarifa, na bila shaka, wafalme watakuja.

Una Sauli, lakini basi una wafalme, wingi, kupitia Daudi na agano la Daudi. Kwa hivyo hiyo inadokezwa. Katika Mwanzo 22, una kauli ya kuvutia ambayo nadhani inaashiria au kudokeza hekalu la Sulemani.

Tunajua kwamba Bwana anamwamuru Ibrahimu aende Moria, na huo ndio mlima ambapo anapaswa kumtoa Isaka dhabihu. Na, bila shaka, Bwana anamwoko a kutokana na hilo. Na hutoa mbadala, kondoo dume ambaye pembe zake zimenaswa kwenye kichaka.

Kwa hivyo, Ibrahimu akapaita mahali hapo Bwana atakapotoa. Hadi leo, inasemekana kwamba katika mlima wa Bwana, itatolewa. Naam, tutazungumzia baadaye jinsi hilo linavyoweza kutafsiriwa tofauti, na hilo linavutia sana.

Lakini inafaa kuzingatia hapa, kwanza kabisa, kwamba jina hilo, Yehova-Yire au Yahweh-Yire kwa Kiebrania, si jina la Mungu. Ni jina la mahali. Anasema alipaita mahali hapo, akapaita jina la mahali hapo Yehova-Yire.

Nimewahi kuwa katika makanisa kadhaa ambapo naona mabango yenye majina ya kimungu, na moja wapo ni Yehova-Yire. Na si jina la kimungu, watu. Na huhitaji kujua Kiebrania ili kulijua.

Unachohitaji kufanya ni kukisoma. Ibrahimu alikiita mahali ambapo Bwana atatoa. Una wasomi, sitawataja, lakini una wasomi wanaosema hili ni jina la Mungu.

Sio jina la Mungu. Lakini hata hivyo, ni jina la mahali. Linaitwa Bwana atatoa.

Kihalisi inasema Bwana ataona. Inaweza kumaanisha msemu kamili ungekuwa Bwana akiishughulikia na kuitunza. Hiyo ni sawa.

Hata hivyo, pia inasema kwamba juu ya mlima wa Bwana, itatolewa, kitendo tendo cha kitenzi hicho, tazama. Juu ya mlima wa Bwana, itaonekana. Lakini tafsiri ya kauli hizi inaweza kuendeshwa hivi.

Katika mlima wa Bwana, mtu atamwona Bwana. Na katika mlima wa Bwana, haitatolewa, bali yeye ataonekana. Na kitenzi hicho, kitatolewa, kama kinavyotafsiriwa kwa kawaida, kwa kweli hutumika katika theophanies wakati wote kwa ajili ya kuonekana kwa Bwana.

Kwa hivyo, tafsiri inayowezezana ingekuwa kwamba Ibrahimu anataja mahali hapo, mtu atamwona Bwana hapa, na ndiyo maana inasemekana kwenye mlima wa Bwana, ataonekana, au ataonekana. Je, kuna ushahidi wowote wa baadaye unaounga mkono wazo hilo? Tunajifunza katika 2 Mambo ya Nyakati 3:1, Sulemani alianza kujenga hekalu la Bwana huko Yerusalemu kwenye Mlima Moria, ambapo Bwana alimtokea, kitenzi kile kile, kwa baba yake Daudi, uwanja wa kupuria wa Arauna Myebusi. Kwa hivyo, tukitafsiri kauli hiyo katika Mwanzo 22 tofauti, tungesema Ibrahimu alipaita mahali hapo, na mtu atamwona Bwana.

Na kwa hivyo, ilisemwa kwamba atatokea katika mlima wa Bwana. Baadaye, tunasoma kwamba Bwana alimtokea Daudi katika mlima huo. Nadhani inaendana vizuri.

Ni tafsiri inayofaa. Inavutia. Katika jambo kama hili, ningependekeza pia kwamba moja hailazimiki kuchagua tafsiri moja au nyingine kwa sababu zote mbili zina faida.

Na nadhani wakati mwingine katika Maandiko, ni busara ya Mungu kwamba anatupa kitu ambacho kinaweza kuchukuliwa kwa njia mbili, na zote mbili ni kweli. Na nadhani labda hii ni mfano wa hilo. Kwa hivyo, hata hivyo, mlima, basi, ni mahali pa dhabihu, kama ilivyotokea, chini ya agano la Musa.

Kumbukumbu la Torati 12:5 inasema kwamba mtaleta dhabihu zenu mahali ambapo Bwana atachagua kukaa, miongoni mwa makabila yenu. Yaani, katika siku hizo, popote atakapoweka hema. Tunajua kwamba katika siku za Eli, hiyo ilikuwa Shilo.

Hatimaye, makao ya Bwana yakawa Yerusalemu juu ya Mlima Moria, kama ungependa, hekaluni. Hata hivyo, kuna vipengele vya Kikristo katika tukio hili katika maisha ya Ibrahimu. Mwanawe, ambaye hutolewa dhabihu yake, ni Mkristo sana.

Baba anamtoa mwanawe. Lakini kuna dhabihu mbadala kwa ajili ya mwana, na hiyo pia ni fundisho la Kikristo. Kwa hivyo, ni kipindi kizuri sana.

Cha kufurahisha, nadhani, unajua, Bwana, hili linaweza kuonekana kama jaribio gumu, na nadhani lazima lilikuwa kwa Ibrahimu. Lakini Bwana kwa kweli anamweka katika nafasi ya upendeleo wa ajabu kwa sababu anapata kuwa katika nafasi ile ile katika muundo wa vitu ambavyo baba mwenyewe yuko. Baba anamtoa mwanawe, Yesu, kafara.

Ibrahimu yuko katika hali hiyo. Anapata kuwa na kidogo cha hilo. Na nadhani hatutazungumzia hili sana, lakini nadhani anafanya kitu kama hiki na Hosea pia, ambapo anamfanya aoe mke mzinzi, kama vile Bwana alivyooa Israeli mzinzi.

Kwa hivyo, anaweza kufanya hivyo. Anaweza kumweka nabii katika nafasi inayolingana, kwa njia fulani, na yake. Na si manabii wengi walio na hilo, nadhani, na ni fursa kubwa, ingawa inaweza kuwa ya kusumbua sana, nadhani, pia, katika maisha ya mtu.

Lakini agano jipya linalodokezwa kwa njia hizi, kile kinachoitwa kifungu cha kiapo katika Mwanzo 15, sadaka ya mwana pekee, sadaka mbadala ya kondoo dume. Tukiangalia agano la Ibrahimu, na kisha kwa upande wa kile ambacho nimekiita dhana kuu, Mungu hufanya kazi kwa roho yake kupitia nabii, Ibrahimu. Ninaingiza tu katika mjadala hapa 2 Petro 1, ambayo inatuambia kwamba manabii walichukuliwa na roho, na Ibrahimu alikuwa nabii.

Mwanzo 20, mstari wa 7 unamtambulisha kama nabii, matumizi ya kwanza ya neno hilo katika Biblia. Anapigana na kuwashinda maadui zake, na kuna baadhi ya hayo katika Mwanzo 14. Anatoka na kumwokoja jamaa yake, Lutu, na jamaa zake.

Anaanzisha agano basi. Hilo linamfanya Ibrahimu na familia yake kuwa watu wa Mungu, angalau rasmi, na kwa kutahiriwa. Na bila shaka, tena, hapa, ingawa hakuna hekalu bado kwa sababu hakuna watu wa kutosha kwa hilo, Bwana hafanyi hivyo bado.

Basi, Bwana anakumbuka agano hili, na kama tulivyozungumzia kidogo kuhusu hili, analikumbuka kama nia ya kuwakomboa kutoka Misri. Tumesoma vifungu hivyo, na kwa kuwapa nchi hiyo, na tumesoma hilo. Pia, imetabiriwa, atawakumbuka, na kukumbuka agano la Ibrahimu, yaani, kama sababu ya kuwakomboa kutoka uhamishoni ujao.

Mambo ya Walawi 26 inatabiri hili. Wakikiri dhambi zao na dhambi za baba zao, ndipo mioyo yao isiyotahiriwa itakaponyenyekea, nao wakilipia dhambi zao, nami nitalikumbuka agano langu na Yakobo, agano langu na Isaka, na agano langu na Ibrahimu, nami nitalikumbuka nchi. Inafaa kuzingatia kwamba yeye hawakomboa kwa msingi wa agano la Musa, ambalo walilivunja.

Anakumbuka agano la Ibrahimu, ambalo linatabiri mpango mkubwa zaidi wa ukombozi, na kwa ajili hiyo, anawakomboa kutoka uhamishoni. Agano walilovunja, bila shaka, lililowaongoza uhamishoni, lilikuwa agano la Musa, na hilo pia linaendelea, lakini ni muhimu tu kukumbuka umuhimu mkuu wa ukombozi wa agano la Ibrahimu katika haya yote, na sina uhakika ni kiasi gani cha hili tunachohitaji kusoma kwa undani. Agano nililofanya na baba zao, niliowatoa Misri, linarejelea wazi agano la Musa, na hilo ndilo agano walilovunja hapa.

Mtu anaweza kusema kwamba agano la Ibrahimu linatimizwa na Musa kwa ishara ile ile ya agano, lakini kama tulivyoona, hilo haliwezi kuwa hivyo. Ishara ya agano la Musa ni Sabato. Hii ni kutambua tu kwamba agano la Musa si ufufuo wa Ibrahimu.

Ni agano tofauti lenye masharti na masharti tofauti. Linaunda watu kwa njia mpya. Lina uwepo wa hekalu, lina dhabihu zilizoandaliwa kwa ajili ya dhambi, na kadhalika.

Mtu anaweza kubishana, na nadhani mtu anapaswa kubishana, kwamba agano la Ibrahimu lilikuwa bado linatumika. Zaburi 105 inatafakari agano hili, na tayari tumeangalia mistari hii. Hapa, katika mwanzo wa mapema, tunamwona akithibitisha hili kwa Yakobo na kwa Israeli kama agano la milele.

Hata hivyo, hii si Israeli kwa ujumla. Ni Israeli kama mtu binafsi. Israeli ni jina alilopewa Yakobo kwa sababu alipambana na Mungu.

Mistari hii, 8 hadi 11 katika Zaburi 105, inatuambia kwamba Bwana amethibitisha hili hapo awali. Alithibitisha agano hili. Aliliendeleza.

Aliendelea na mababu zake na kuwafikiria walipokuwa wageni, wachache kwa idadi. Walitangatanga katika nchi. Hakumruhusu mtu yeyote kuwakandamiza.

Kwa ajili yao, aliwakemea wafalme na kadhalika. Anasema hangewaruhusu kuwadhuru manabii wake. Kwa bahati mbaya, mstari huo unaonekana kuthibitisha kwamba mababu walikuwa manabii.

Tunajua kwamba Bwana alikuwa akiendelea na hili kwa mababu kutoka Zaburi 105 na Mwanzo pia. Lakini pia tunajua kutokana na ukweli kwamba agano la Musa lilihitaji tohara kwamba agano la Ibrahimu lilikuwa likiendelea. Hilo ni jambo muhimu kukumbuka.

Kama ungekuwa Mwisraeli, ulikuwa na ishara mbili za agano. Tohara, ambayo ilimaanisha kuwa ulikuwa mshiriki wa agano la Ibrahimu na ungeitii Sabato, ambayo ilikuwa ishara ya uaminifu wako kwa agano la Musa. Hizi ziliendelea hadi Yesu alipokuja kuzitimiza zote mbili.

Paulo anaweka tofauti hii, na ni muhimu, kati ya agano la Ibrahimu na sheria, agano la Musa. Anasema ahadi zilinenwa kwa Ibrahimu na kwa uzao wake. Anaonyesha kwamba hiyo ni umoja, kwa hivyo huyo ni Kristo.

Sheria, iliyoanzishwa miaka 430 baadaye, haibatili agano lililowekwa hapo awali na Mungu na hivyo kuibatilisha ahadi. Kwa maana ikiwa urithi unategemea sheria, basi hautegemei tena ahadi, lakini Mungu kwa neema yake alimpa Ibrahimu kwa njia ya ahadi, ahadi kwamba mataifa yote yatabarikiwa kupitia yeye. Agano la Musa haliahidi hilo.

Kwa hivyo una agano la Ibrahimu. Linaendelea. Sheria pia imetolewa, na zote mbili zina nguvu.

Tutaangalia hili zaidi tunapoangalia agano jipya, lakini tunakumbuka kwamba Paulo hapa anazungumzia, basi, kwa nini basi sheria, hamas, ikimaanisha si sheria ni nini, bali kwa nini sheria. Sheria ilitolewa kama mwalimu ili kutuonyesha hitaji letu kwa Kristo, nasi tutazungumzia hilo zaidi. Lakini katika hekima yake, Bwana alitoa sheria ili Israeli waweze kutambua kwamba hawakuweza kuitimiza, na walihitaji Kristo kuitimiza kwa ajili yao.

Lakini zaidi ya sheria, kwa namna fulani, kusafiri pamoja nayo katika historia yote kulikuwa na agano la Ibrahimu, na hilo ndilo ambalo kupitia hilo watu wote

watabarikiwa. Hilo ndilo linalohusisha ahadi ya roho, na hilo linageuka kuwa bora zaidi kuliko sheria. Kwa hivyo, agano la Ibrahimu na agano jipya.

Tumeona kwamba Kibrahimu kinawakilisha kipya. Tumezungumzia kidogo kuhusu ishara za agano na umuhimu wake. Ishara ya agano la Kibrahimu ni tohara.

Ishara ya agano la Musa ni Sabato. Watu wengi kanisani wangechanganyikiwa sana kuhusu hili. Kama ungeelewa hili, itakuwa jambo zuri kumfafanulia mtu yeyote unayemjua.

Ishara ya agano jipya ni ubatizo. Mabadiliko ya ishara za agano yanaonyesha kwamba agano jipya linapita ule wa Ibrahimu na pia, kwa kweli, ule wa Musa. Lakini kwa kweli, linapita zote mbili, kama vile huduma ya Yesu inavyopita na kuwa bora kuliko huduma ya agano la kale.

Na tukiangalia mbele kidogo agano jipya hapa, kwa sababu huwezi kuzungumzia kuhusu Ibrahimu bila kuzungumzia kuhusu jipya, na kisha huwezi kuzungumzia kuhusu jipya bila kutaja la zamani, tunaangalia Waebrania wanavyosema. Huduma ambayo Yesu amepokea ni bora kuliko yao kama vile agano ambalo mpatanishi wake ni bora kuliko la zamani, na limejengwa juu ya ahadi zilizo bora zaidi, yaani Ibrahimu. Kama kusingekuwa na ubaya wowote katika agano hilo la kwanza, hapangetafutwa nafasi ya jingine.

Acha nitabirie hapa kidogo tutakayosema hivi karibuni. Na tena, tunapoangalia agano jipya, kulikuwa na tatizo gani katika agano la kale? Msomi mmoja amesema, tazama, hili lilitoka kwa Mungu. Hakuna tatizo lolote. Naam, kwa maana halisi, hakukuwa na tatizo lolote, lakini lilikuwa na upungufu katika maana hii.

Sheria ilitoa kiwango ambacho Mungu alitarajia watu wake waishi, lakini hawakuweza kukifanya. Hawakuweza kuishi kulingana na sheria. Walikuwa wamehukumiwa kushindwa.

Walichohitaji ni kile kilichoahidiwa katika Ezeieli 36:27, na ambacho hawakukipata chini ya agano la kale, kwamba Bwana angeweza roho yake ndani yao na kuwasukuma kutii sheria na amri zake. Bila hilo, hawangeweza kufanya hivyo, na hawakufanya hivyo, na kwa hivyo walishindwa. Na kushindwa kwao kulikuwa kwa njia ya ufundishaji.

Ilikusudiwa kuwaongoza kutambua kwamba walihitaji Kristo kutimiza sheria kwa ajili yao. Na huyo ndiye uzao ulioahidiwa wa Ibrahimu, na pamoja naye inakuja ahadi ya roho ambaye Ezeieli alitabiri katika Ezeieli 36:27, Nitaweka roho yangu ndani yao na kuwahamasisha kunitii. Na kwa hivyo, sheria ilikuwa ya kufundisha kwa hilo, na mtu anaweza kujjuliza, kwa nini duniani, Bwana, uliwapa Israeli sheria ambayo

hawakuweza kuitimiza, ukawaambia walipaswa kuitimiza, ukawapeleka uhamishoni kikatili na wa kutisha waliposhindwa kuitimiza, na yote hayo.

Na sidhani kama kuna mtu yeyote aliye na jibu la hilo. Lakini Bwana anajua anachofanya. Tunaweza kudhani tungefanya tofauti.

Nadhani ningefanya tofauti. Wakati mwingine mimi hufikiri, tazama, kama ningekuwa Mungu na ningejua kwamba ningemuumba mwanamume na mwanamke huyu na kile ambacho kingetokea kwa wanadamu wengi, nisingefanya hivyo. Lakini basi, nitakapokuwa na Bwana, nitafikiria tofauti kwa sababu nitaona, nitaelewa kwa njia ambazo siwezi sasa kwamba alikuwa sahihi.

Na hivyo, kama Ibrahimu alivyosema katika Mwanzo 18, je, mhukumu wa dunia yote hatatenda haki? Na jibu ni ndiyo, atafanya. Hatuwezi kuelewa yote, lakini tunaweza kuelewa vya kutosha hapa kuona kwamba yeye ni mwenye neema na anawaokoa watu, na ndivyo anavyofanya na agano jipya. Lakini kwa ufupi tu, agano la kale la Musa limepitwa na wakati.

Inatoweka. Na kuna ahadi ya agano jipya, ambalo Waebrania 8 inanukuu kutoka Yeremia 33. Hili ndilo agano nitakalofanya nao.

Nahau ya Kiebrania imekatwa, kwa hivyo hii ni agano tofauti. Sio kufanywa upya kwa chochote. Nitaweka sheria zangu akilini mwao na kuziandika mioyoni mwao.

Ni njia nyingine ya kusema, nadhani, kile tunachoambiwa katika Mwanzo, au tuseme katika Ezeieli 36, 27, au katika Kumbukumbu la Torati 30, kutahiri mioyo yao. Nitakuwa Mungu wao, nao watakuwa watu wangu, na kadhalika. Sote tutamjua Bwana.

Nitawasamehe uovu wao wala sitakumbuka dhambi zao tena. Na kwa kuita agano hili jipya, amelifanya la kwanza kuwa la kizamani, na kile kilichochakaa na kuzeeka kitatoweka hivi karibuni. Na kama tulivyosema, kukata agano, kunaonyesha hiyo ni nahau inayotumika kwa kukata upya agano au kukata maagano.

Sio tu kuthibitisha agano la kale. Lakini ukweli kwamba hili haliwezi kuwa tu ufufuo wa agano la kale unawekwa wazi, nadhani, hapa hapa. Halitakuwa kama agano nililofanya na baba zao nilipowashika mkono kuwaongoza kutoka Misri.

Nadhani mtu wa kale wa Mashariki ya Karibu hangesema kamwe kwamba agano jipya si kama agano ambalo analifanya upya. Jambo kuu ni kwamba analifanya upya agano, analielezea tena, huku akifikiria marekebisho kwa hali zilizobadilika. Ukiangalia Kumbukumbu la Torati, agano la Moabu, ukilinganisha na agano la Sinai, ndivyo hasa unavyopata.

Unapata Amri Kumi zile zile; unapata sheria nyingi zile zile; kimsingi ni agano lile lile; una ukuhani ule ule, na mfumo ule ule wa dhabihu unadokezwa. Hakuna kinachobadilika, hakuna kinachobadilika kikubwa. Agano Jipya ni mpango tofauti kabisa.

Tuna dhabihu moja, kwani Waebrania wengi wamejitolea kwa hili. Hatuleti ng'ombe na mbuzi tena kwa Bwana kwa ajili ya dhambi zetu. Tuna dhabihu moja na hiyo ndiyo.

Pale ambapo kuna mabadiliko ya ukuhani, kuna mabadiliko ya sheria. Tuna kuhani mkuu mpya. Ukuhani wa zamani, sheria ya zamani, umekwisha. Kwa hivyo, sio upya.

Kuna wasomi wanaofikiri ni ufufuo, lakini nadhani hawaelewi ni ufufuo gani ulikuwa katika ulimwengu wa kale au hata katika Biblia. Tunataja hapa kwamba nahau ya kukata agano inaweza kutumika kwa ajili ya kuthibitisha agano la ufufuo, na hiyo ni kweli katika Kumbukumbu la Torati. Na hapo unasoma kwamba hili ni agano ambalo Bwana alilikata nao pamoja na lile alilolikata kwenye Mlima wa Kusanyiko.

Na hiyo ni njia tu ya kusema, nadhani, una agano la Sinai, sasa tunakata hili, lakini tunaelewa ni upya. Kilichotokea hapo ni kwamba alikata agano na Israeli huko Sinai. Tunakumbuka kwamba kizazi hicho kilisita kwenda katika nchi ya ahadi, Hesabu 13 na 14.

Wapelelezi walileta tunda hili lenye mwonekano mzuri, lakini pia ripoti za majitu na kuta za miji zilizofika juu hadi mbinguni, na watu waliogopa. Na hivyo Bwana katika Hesabu 14 anasema, unajua nini? Hawakuamini kwamba ningeweza kufanya hivyo, hawakuniacha. Hawakuamini kwamba ningeweza kufanya hivi.

Kwa hivyo watatangatanga jangwani. Miili itaanguka hapo, na watoto wao watakua na kuichukua nchi. Na ndivyo ilivyotokea.

Naam, katika ulimwengu wa kale, wakati kibaraka alipokufa, suzerain angefanya upya mkataba na, je, niendeleo? Nitafanya upya mkataba na mwana wa kibaraka anayefuata, mwana wa kibaraka aliyekufa. Hilo ndilo Bwana analofanya katika Kumbukumbu la Torati. Anafanya upya agano la Sinai na kizazi kipya, watoto wa kibaraka waliokufa.

Huo ni ufufuo. Hilo silo unalopata hapa. Kwa hivyo, kitenzi hicho hicho kinatumika kukata agano, lakini sivyo kinachoendelea katika agano jipya lililotabiriwa katika Yeremia.

Hilo litakuwa agano tofauti. Halitakuwa kama lile alilolikata na mababu zao alipowatoa Misri—kwa hivyo, kitenzi kile kile, lakini si agano jipya.

Kwa hivyo, Agano Jipya si la Kiibrahimu. Na je, basi ni upya wa sikitiko, si upya wa Musa? Je, basi ni upya wa Kiibrahimu? Na nadhani hilo haliwezi kuvumilika pia kwa kuwa Kiibrahimu kimefariki.

Maagano ya urejesho hurejeshwa na kuendelea kwenye maagano wanayorejeshwa. Hayahitaji ishara tofauti ya agano. Na ishara ya agano lililopita haifutiliwi, na ndivyo inavyotokea na agano la Ibrahimu.

Paulo pia anaielezea agano la Ibrahimu kama ahadi au ahadi. Anatumia kifungu cha kuvutia, ambacho nadhani kinafunua sana katika Waefeso 2. Kwa hivyo, kumbuka kwamba hapo awali ninyi ambao mlikuwa Mataifa kwa kuzaliwa na mliitwa wasiotahiriwa na wale wanaojiita tohara.

Kumbukeni kwamba wakati huo, mlikuwa mmetengwa na Kristo, mmetengwa na uraia wa Israeli, na wageni kwa maagano ya ahadi bila tumaini na bila Mungu duniani. Lakini sasa, katika Yesu Kristo, katika Kristo Yesu, ninyi mliokuwa mbali hapo awali mmekaribishwa kwa damu ya Kristo. Maagano ya ahadi, ahadi katika matumizi ya Paulo hapa, kimsingi yanamaanisha agano la Ibrahimu.

Na kwa hivyo anatumia kwenye ukweli kwamba agano la Ibrahimu linahusisha maagano mengine. Hayo ni maagano yanayohusika katika ahadi iliyotolewa kwa Ibrahimu. Na tayari tumeona hayo ni yapi.

Agano la Musa linatokana na la Ibrahimu, la Daudi linatokana nalo, na, bila shaka, kisha jipya. Kwa hivyo hayo ni maagano ya ahadi. Wapagani hawa walikuwa wageni kwa hayo, lakini sasa, wakiingizwa ndani ya Kristo katika agano jipya, kuna washiriki katika yote hayo.

Mpango wa ukombozi umeundwa na maagano ya ahadi, lakini sasa, bila shaka, kuna agano jipya tu, ambalo ndilo tunalopitia. Na kama tunavyosoma katika Wagalatia ili kumalizia hili, kama tunavyosoma katika Wagalatia 3:15 hadi 25, agano la Ibrahimu linaendelea hadi jipya. Jipya hulitimiza, na hapo ndipo tulipo leo.

Kwa hivyo, ahadi ilitolewa kwa Ibrahimu, iliyohifadhiwa katika agano la Ibrahimu. Sasa inatolewa kupitia imani katika Yesu Kristo katika agano jipya. Inajumuisha Roho Mtakatifu.

Hilo ndilo jambo muhimu linalobadilika kuhusu hilo, kwa namna fulani. Kwa hivyo Paulo anaweza kusema kwamba kwa imani, tunaweza kupokea ahadi ya Roho, na haya yote yanatimizwa kupitia Kristo. Yohana anatuambia kile ambacho Ibrahimu alijua kuhusu haya yote, kile alichotarajia, na kile ambacho angeweza kusema.

Yohana 8:56 inasema, Baba yenu Ibrahimu alifurahi alipofikiria kuiona siku yangu. Aliiona na akafurahi. Kwa hivyo inaonekana Bwana alimruhusu Ibrahimu kuona mengi.

Hatujui maelezo yote, lakini hiyo ni sehemu nyingine tu ya ripoti ya laconic ambayo tumeiona katika Biblia, na tutaona pia visa vingine vyake. Wakati ujao , tutaanza kutazama Agano la Musa, mahitaji yake, na ushindi unaofanyika chini yake.

Huyu ni Dkt. Jeffrey Niehaus katika mafundisho yake kuhusu Theolojia ya Biblia. Huu ni kipindi cha 5, Agano la Ibrahimu.